

**Cluster Secretaris-
Generaal**

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum

20 juni 2024

Onze referentie

5553900

nota

Kamerbrief amendementen bij Wetsvoorstel
drempelverlaging omgang grootouders

1. Aanleiding

Voorafgaand aan de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel drempelverlaging omgang grootouders d.d. 12 juni jl. zijn amendementen ingediend door het lid Van Dijk (SGP) en het lid Vondeling (PVV). Tijdens de behandeling heeft u toegezegd voor de stemmingen (inmiddels op 25 juni a.s.) een brief te sturen met een inhoudelijke duiding en appreciatie van het amendement van het lid Van Dijk. Daarbij heeft u tevens toegezegd om een duiding te geven van de organisatorische en financiële gevolgen van het amendement van het lid Vondeling en om in te gaan op de samenhang tussen beide amendementen. Na het debat heeft het lid Van Dijk een gewijzigd amendement en een tweede amendement ingediend.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord met de voorgestelde appreciatie van de nu voorliggende amendementen en met verzending van de brief aan de TK (in bijlage).

3. Kernpunten

- Van Dijk heeft zijn voorafgaand aan de plenaire behandeling ingediende amendement inmiddels in gewijzigde vorm ingediend. Samengevat komt dat amendement nu neer op het volgende:
 - de introductie van een nieuwe, ruimere mogelijkheid tot het ontzeggen van omgang voor personen die in een nauwe persoonlijke betrekking staan tot het kind, maar geen ouders of biologisch ouder zijn. Deze mogelijkheid houdt in dat de rechter het verzoek tot omgang afwijst als dit *niet* in het belang van het kind is. Ook als het kind bezwaar maakt tegen de omgang, wordt het verzoek afgewezen.
 - de toevoeging dat de bezwaren van een kind, jonger dan twaalf jaar dat in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen, reden kan zijn voor het ontzeggen van omgang.
- Met het gewijzigde amendement is het bezwaar tegen het oorspronkelijke amendement, dat zou leiden tot een ongerechtvaardigde ongelijke behandeling van juridische grootouders, weggenomen.
- Tijdens het plenaire debat heeft u reeds aangegeven dat u dit amendement positief zou kunnen waarderen als dat in deze zin zou worden aangepast. In de

voorliggende conceptbrief wordt het gewijzigde amendement dan ook "oordeel Kamer" gelaten.

- Het amendement Vondeling regelt een verlaging van de leeftijdsgrens in het hoorrecht van twaalf naar acht jaar. Tijdens de plenaire behandeling heeft u dit amendement om financiële redenen ontraden, en toegezegd in uw brief nader in te gaan op de financiële gevolgen.
- U heeft het lid Van Nispen (SP) toegezegd in uw brief specifiek in te gaan op de samenloop tussen het amendement Vondeling en het hierboven genoemde amendement Van Dijk.
- Op 18 juni jl., derhalve na het debat, heeft het lid Van Dijk een tweede amendement ingediend, waarin hij de voorgestelde drempelverlaging voor een omgangsverzoek verbreedt tot broers en zussen van het kind. Deze optie noemde Van Dijk al tijdens de plenaire behandeling. U heeft zich in het debat uitgesproken tegen dit idee. In de voorliggende conceptbrief ontraadt u dit amendement.

4. Toelichting

Hieronder worden de nu voorliggende amendementen afzonderlijk besproken.

Gewijzigd amendement Van Dijk inzake ontzeggingsgronden (Kamerstuk 36 364, nr. 10)

- Voorafgaand aan de plenaire behandeling heeft de Kinderombudsman een brief aan de TK-leden gestuurd waarin zij nogmaals haar standpunt naar voren heeft gebracht dat in de wet 'het belang van het kind' nadrukkelijk leidend zou moeten zijn bij de inhoudelijke beoordeling van het omgangsverzoek dat is ingediend door grootouders.
- Het na het debat gewijzigde amendement Van Dijk sluit hierbij aan en verbreedt deze groep tot alle personen die in een nauwe persoonlijk betrekking staan maar geen juridische of biologische ouder zijn.
- Daarnaast regelt het amendement dat een omgangsverzoek niet wordt toegewezen wanneer kinderen van twaalf jaar en ouder bezwaar hebben gemaakt tegen de omgang. Ditzelfde geldt voor kinderen jonger dan twaalf jaar, mits zij tot een redelijke waardering van hun belangen in staat worden geacht.
- Tijdens de plenaire behandeling heeft u aangegeven dat de huidige ontzeggingsgronden de rechter voldoende ruimte bieden om het belang van het kind leidend te laten zijn in de inhoudelijke beoordeling van het omgangsverzoek, maar dat u ook geen grote bezwaren ziet tegen de voorstellen die zijn opgenomen in het gewijzigde amendement Van Dijk.
- Gelet hierop, en gelet op het feit dat met het gewijzigde amendement uw eerdere bezwaren zijn weggenomen, is in de voorliggende conceptbrief uw appreciatie van dit amendement 'oordeel Kamer'.
- In uw inhoudelijke bespreking van het amendement benadrukt u dat de rechter de bezwaren van een kind kan wegeen. Niet ieder bezwaar betekent automatisch dat omgang is uitgesloten: de rechter moet ook de zwaarte en achtergrond van het bezwaar betrekken bij haar oordeel.

Nieuw amendement Van Dijk inzake verbreding omgangsverzoek broers en zussen (Kamerstukken 36 364, nr. 11.)

- Na afloop van het debat heeft Van Dijk een tweede amendement ingediend. Daarin wordt voorgesteld het wetsvoorstel uit te breiden naar 'bloedverwanten in de tweede graad'.
- Daarmee wordt ook voor broers en zussen verondersteld dat zij in een nauwe en persoonlijke betrekking tot het kind staan.

**Cluster Secretaris-
Generaal**
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum
20 juni 2024

Onze referentie
5553900

- Indiener acht het onwenselijk dat er voor broers en zussen een hogere drempel bestaat voor het indienen van een omgangsverzoek dan voor grootouders.
- Deze uitbreiding werd tijdens de behandeling reeds geopperd door Van Dijk. In reactie daarop heeft u aangegeven dat u niet is gebleken van een maatschappelijke behoefte tot deze uitbreiding.
- Broers en zussen kunnen nu al verzoeken om omgang. Een nauwe persoonlijke betrekking wordt doorgaans aangenomen als zij met elkaar in gezinsverband hebben samengeleefd. De drempelverlaging is voor deze groep dan ook niet nodig, maar geeft wel het signaal af dat de toegang tot de rechter wordt verruimd. De uitbreiding draagt dan ook niet bij aan een beperking van het aantal procedures rond een kind.
- In lijn met het bovenstaande, ontraadt u dit amendement dan ook in de voorliggende conceptbrief.

**Cluster Secretaris-
Generaal**
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum
20 juni 2024

Onze referentie
5553900

Amendement Vondeling

- Het amendement Vondeling voorziet in een verlaging van de leeftijdsgrens in het hoorrecht van minderjarigen van twaalf naar acht jaar. U heeft tijdens het debat, op verzoek van het lid Vondeling, toegezegd schriftelijk een indicatie te geven van de financiële gevolgen van het verlagen van de leeftijdsgrens.
- In deze brief geeft u daarvan een indicatie door te verwijzen naar een door de Raad voor de rechtspraak eerder ingediende grove raming van circa 2 miljoen euro structureel.
- Daarnaast merkt u op dat de genoemde kosten nadrukkelijk in samenhang gezien moeten worden met het geheel aan maatregelen dat op het terrein van rechtsbescherming in den brede voorligt. De uitvoerings- en organisatorische consequenties voor andere ketenpartners zijn nog niet uitgewerkt. Hierin moeten door uw ambtsopvolger keuzes en prioriteiten gemaakt worden die vervolgens aan de Kamer moeten worden voorgelegd.
- Noch in de begroting van JenV, noch elders is voorzien in dekking van de genoemde kosten. Om redenen van begrotingsdiscipline komt u in de voorliggende brief dan ook niet terug op uw eerdere appreciatie van het amendement (ontraden).

Samenhang amendementen

- De amendementen staan elkaar niet in de weg. Het eerste amendement Van Dijk ziet op de gevolgen die worden verbonden aan de mening van de minderjarige, terwijl het amendement Vondeling het recht om gehoord te worden verbreedt door het voorstel om de leeftijdsgrens in het hoorrecht te verlagen.

4.1. Politieke context

Amendement Vondeling

- In maart 2020 is het WODC-rapport 'Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie' uitgebracht. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van een aanbeveling van de Staatscommissie Herijking ouderschap van december 2016.
- In dit rapport is onder meer aanbevolen dat minderjarigen vanaf acht jaar standaard moeten worden uitgenodigd voor een kindgesprek met de rechter.
- Om financiële redenen is deze aanbeveling destijds niet overgenomen. De negatieve appreciatie van het amendement ligt daarmee in lijn.

4.2. Financiële overwegingen

Amendement Vondeling

- De verlaging van de leeftijdsgrens zal volgens de raming van de rechtspraak circa 2 miljoen euro structureel bedragen.
- De financiële gevolgen en uitvoeringsconsequenties zullen nader moeten worden onderzocht.
- In het hoofdlijnenakkoord is geen aanvullende dekking voorzien voor dit onderwerp, ook vanuit de begroting van JenV zijn er geen additionele middelen beschikbaar.
- Als het amendement wordt aangenomen, zullen de kosten ervan naar verwachting gedekt moeten worden binnen de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid op beleidsartikel 34 (straffen en beschermen).

Het tweede amendement Van Dijk

- Een verruiming van de drempelverlaging voor omgangsverzoeken tot bloedverwanten die in de tweede graad staan, zal een toename van het aantal procedures tot gevolg kunnen hebben. Het zal immers vaker voorkomen dat een omgangsverzoek door broers en zussen worden gedaan. Hoe groot deze toename is, kon op deze termijn niet in kaart worden gebracht.
- Nu het een groep betreft waarbij de drempel (nauwe persoonlijke relatie) in de praktijk doorgaans geen probleem vormt voor de toegang tot de rechter, valt die toename naar verwachting mee.

4.3 Afstemming

De nota en brief zijn afgestemd met DGSenB, DCOM en DFEZ.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

6. Bijlagen

- Conceptbrief aan Tweede Kamer appreciatie amendementen
- Gewijzigd amendement Van Dijk inzake ontzeggingsgronden (Kamerstuk 36 364 nr. 10)
- Amendement Van Dijk inzake broers/zussen (Kamerstuk 36 364 nr. 11)
- Amendement Vondeling inzake verlaging leeftijdsgrens in het hoorrecht (Kamerstuk 36 364 nr. 12)

**Cluster Secretaris-
Generaal**
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum
20 juni 2024

Onze referentie
5553900